

Kasteel van Verdoemenis

De Kleine Verdoemenis

Kasteel van Verdoemenis

door de Storytellers Aalst
(schrijversklas Academie voor Podiumkunsten)

Patrick Bernauw

Claire De Lombaert

Liesbeth De Pelsmaecker

Joachim Ferier

Glenn Govaert

Wieland Heymans

Inge Seghers

An Staels

Anissa Soetinck

Isabelle Tolleneer

Anna van Ro

Veerle Van Vaerenbergh

© 2020, de auteurs & de Storytellers

Cover: Patrick Bernauw

www.inter-actief.be (Storytellers) – storytellers@inter-actief.be

www.woordaanslag.blogspot.be

(Literaire Creatie/Cursus Schrijven)

Deze POD-uitgave werd gefaciliteerd door www.mijnbestseller.nl

NUR 309

Alle rechten voorbehouden. Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd, opgeslagen in een geautomatiseerd gegevensbestand en/of openbaar gemaakt in enige vorm of op enige wijze, hetzij elektronisch, mechanisch, door fotokopieën, opnamen of op enige andere manier zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever.

Inleiding

Het Kasteel van Verdoemenis – u weet wel, Park Terlinden, Aalst – zou zijn naam te danken hebben aan een beruchte ketter die er ooit woonde, de pater Pasquier Quesnel, een jansenist die in de ban van de kerk werd geslagen. Maar ook het nabijgelegen Galgenveld kan er iets mee te maken hebben, de leprozerij die zich daar in de buurt bevond... of de moord die hier ooit gepleegd werd.

De laatste eigenaar zou immers zijn vrouw vermoord hebben door haar met een grote nagel door haar voorhoofd vast te spijkeren aan de deur. Haar lichaam werd in de tuin begraven, maar jaren later groef hij haar ontvleesde schedel op en zette die op tafel, zodat hij 'm dagelijks kon bekijken. Na zijn dood werd het landgoed te koop gesteld, maar er daagden geen kopers op. Het Kasteel Terlinden raakte in verval, het spookte in de ruïnes...

Probleem met het volksverhaal is dat het eigenlijk gesitueerd is op de plek waar de Kleine Verdoemenis gesitueerd was, een kleiner 'steen' op een goeie steenworp afstand van het grotere Kasteel, dat dan ook de Grote Verdoemenis werd genoemd. En dat de Kleine Verdoemenis al een hele tijd geleden werd afgebroken... Het moet dus zijn dat de spokerijen, die eigenlijk thuishoren in de niet langer bestaande Kleine Verdoemenis, zich door contaminatie hebben overgeplant in de Grote Verdoemenis, zijnde het Kasteel Terlinden.

De negentiende eeuwse Aalsterse auteur Sylvain van der Gucht is nu volstrekt vergeten, maar hij schreef een indertijd vrij bekende roman over *Het Kasteel der Verdoemenis* en hij heeft een straat gekregen vlakbij kasteel en park Terlinden, die in 1978 werden aangekocht door de stad Aalst. In het kasteel zijn een tijdlang het Centrum voor Economie en Middenstand en de Kamer van Koophandel gevestigd geweest. In 1987 werd het een beschermd monument, in 2017 werd het kasteel verkocht aan een particulier, omdat de onderhoudskosten te zwaar waren of omdat het er spookte... wie zal het zeggen? De Oranjerie van het kasteel was

toen al een tijdje volledig aangepast als filiaal van de stadsbibliotheek van Aalst, en dat bleef ook behouden.

Denkend aan een mogelijk thema om mijn schrijversklas aan de Academie voor Podiumkunsten op los te laten, kwam ik uit bij de lugubere geschiedenis van het Kasteel van Verdoemenis. Anton Cogen kwam bij het schrijven en regisseren van een toneelstuk tot de slotsom dat er eigenlijk bitter weinig historisch materiaal over het kasteel bestaat, en dat het zelfs met de volksvertellingen pover gesteld is.

Ik vroeg mij af of het mogelijk kon zijn de blinde vlekken en zwarte gaten in te vullen door een beroep te doen op de technieken van de blackout poetry, in het Nederlands bekend als 'stiftgedichten'. Je begint dan quasi gedachteloos woorden in een krant, tijdschrift of onzichtbaar te maken, weg te stiften. Door woorden te schrappen, blijven alleen deze woorden over die samen een nieuwe context, een nieuwe betekenis opleveren. Zo legt een auteur zijn of haar ratio het zwijgen op, geef je jezelf de toestemming je intuïtie te volgen, laat je je onderbewustzijn spreken, het collectief onderbewuste zelfs... Uiteindelijk is blackouts niets anders dan wat de mediums doen die we kennen uit het spiritisme, als ze aan het channelen gaan. Ze gaan in trance, stellen zich open voor welke spirituele entiteiten ook, laten toe dat hun bewuste handelen wordt overgenomen door dat Andere.

De westerse mens is het gewend te denken in termen van oorzaak en gevolg, van causale verbanden. Als ik dit doe, zal dat gebeuren. Het Toeval, Lot en Noodlot, onttrekken zich aan deze voorspelbaarheid, aan de wetten van de causaliteit. Als we stiftgedichten maken, geven we vrij spel aan het Toeval. Maar wat als dit Toeval geen Toeval is? Wat als er toch een verband bestaat tussen bepaalde gebeurtenissen – geen causaal verband zoals wij dat kennen, maar een 'inhoudelijk' verband. Stel dat mensen en dingen met dezelfde 'inhoud' of 'betekenis' elkaar even goed aantrekken, zoals een magneet een spijker, en dus gedoemd zijn elkaar vroeg of laat tegen te komen, en opnieuw, en opnieuw, en opnieuw. Dat is wat de Zwitserse psychotherapeut en psychiater Carl Gustav Jung 'synchroniciteit' heeft genoemd.

Stel dat het medium, de ziener of sjamaan of de kunstenaar, in staat is de Tekens te lezen die het Toeval ons stuurt, en hun betekenis te

vatten. Stel dat het hem of haar zelfs mogelijk is, door het Toeval toe te laten en vervolgens de dingen te laten gebeuren, synchroniciteiten op te wekken en zo onvermoede nieuwe verbanden of betekenissen op het spoor te komen... In het kader van dit proces dringen we niet alleen door in het collectief onbewuste, maar ook in wat Rupert Sheldrake 'het geheugen van de natuur' noemt. 'Dieren erven de succesvolle gewoontes van hun soort in de vorm van instincten,' schrijft hij. 'We erven lichamelijke, emotionele, mentale en culturele gewoontes, inclusief de gewoontes van de taal.'

Mijn cursisten van de schrijversklas kennen mij als iemand die een groot voorstander is van planmatig schrijven. Je stelt zeer bewust en rationeel een inhoudelijke synopsis en een structuur op, voordat je eraan begint. Maar, als magisch-realist, ben ik even goed een groot liefhebber van... stiftgedichten. Wat zou er gebeuren als we, door de techniek van het stiftgedicht los te laten op de materie van het Kasteel van Verdoemenis, ons bewustzijn en onze innerlijke censor het zwijgen zouden opleggen? Wat als we, wat ook vreemd mag zijn aan ons bewustzijn, zouden toelaten onze geest en onze handen te sturen?

En toen sloeg de Synchroniciteit een eerste keer toe. Want terwijl ik dit idee nog aan het overwegen was, kocht ik in het kader van de permanente boekenverkoop die georganiseerd wordt door de Utopia bibliotheek van Aalst een grote kartonnen doos met oude, af te voeren boeken aan... Ideaal materiaal om mee aan blackout poetry te doen, dacht ik. Bij nader inzien bleken al deze boeken evenwel het merkteken te dragen van het filiaal van Terlinden, oftewel de Oranjerie van de Grote Verdoemenis...

Ik sleepte deze boeken aan naar het klaslokaal, gaf een korte inleiding over het Kasteel van Verdoemenis en samen met mijn schrijversklas zette ik een workshop 'stiftgedichten maken' op. Maar natuurlijk, om een maximaal effect te bereiken, kon dat best gebeuren in de Oranjerie van het Kasteel van Verdoemenis...

Patrick Bernauw, 25 februari 2020

Research

Wieland Heymans

Research. Daar begon het mee.

Met proberen de waarheid achter de verhalen bloot te leggen. Met een sceptisch oog een nog sceptischer blik werpen op volksvertellingen en -waarheden. Iedere steen van het Kasteel van Verdoemenis omdraaien tot er geen greintje bijgeloof meer rechtstaat.

Research. Waren we er maar nooit mee begonnen.

Mijn hand is er niet één die licht bewogen, mijn verstand niet één dat vlug ten gronde kan worden gericht. Toch beven mijn vingers nu even hard als mijn geest en is dit schrijven, dit onderzoek, niet meer dan een zoektocht naar de waarheid. Nu weet ik dat waarheid niets meer is dan gedachten, gedeeld door primitieve breinen, collectieve leugens die we geloven omdat we niet zien wat er onder ligt.

Omdat we niet willen zien, niet kunnen zien. Bedolven in ons onderbewustzijn is de waarheid, zoals ze bedolven was onder de stenen, zoals ze bedolven was in de boeken – waar ze uit de woorden probeerde te ontsnappen als onder de stenen vandaan.

We lazen de boeken die ons gekozen hadden. We konden alleen maar toekijken hoe bloedrode letters zich verhieven en opdrongen.

Een opdracht te simpel om te verwoorden, vervormde in een nachtmerrietafereel. Zij fluisterde woorden van haat. Kwaad verhief me in haar ogen. Ik sliep in een nacht zonder inhoud, maar rustte niet tot iemand mij alle verantwoordelijkheden ontnam.

Ik kon naar de duivel lopen toen de dageraad me verliet. Werd ik wakker, of sliep ik nog? Slaap ik nu? Als ik slaap, ben ik dan de dromer, of slechts de gedroomde? Ben ik de slang, of het brood? Zijn wij de stenen, of de dood?

In het begin of aan het einde – ik weet het niet meer nu – vonden we een schedel tussen het puin. De holle oogkassen starend naar